Силабус навчальної дисципліни
«*Просторові та композиційні принципи формування міського середовища*»

Спеціальність	Для спеціальностей Навчально-науковий інститут архітектури, будівництва та землеустрою
Освітня програма	Для освітніх програм Навчально-наукового інституту архітектури, будівництва та землеустрою
Освітній рівень	Перший (бакалаврський)
Статус дисципліни	Вибіркова
Мова викладання	Українська
Курс / семестр	4 курс, 7–8 семестр
Кількість кредитів ЄКТС	4
Розподіл за видами занять та годинами навчання	Лекції - 18 год.
	Практичні - 22 год.
	Самостійна робота - 80 год.
Форма підсумкового контролю	Диференційований залік
Кафедра	*Кафедра містобудування та архітектури, ауд. 316-П* *https://nupp.edu.ua/page/kafedra-mistobuduvannya-ta-arkhitekturi.htmlуніверситету*
Викладач	*Макуха Олена Володимирівна, ст. викл.*
Контактна інформація викладача	*ab.makukhaev@nupp.edu.ua*
Дні занять	За розкладом, відповідно до графіку навчального процесу
Консультації	*Аудиторія 316-П відповідно до графіку*

Мета навчальної дисципліни – є ознайомлення студентів з основними композиційними засобами та принципами архітектурної композиції в проєктуванні цілісного міського середовища. Навчити студентів аналізувати та виявляти проблемні ситуації в просторовому середовищі на основі історичного та сучасного світового й вітчизняного досвіду.

Програмні результати навчання

Очікувані програмні результати навчальної дисципліни такі: оволодіння методами абстрагування при аналізі просторового середовища; генерування нових ідей при вирішенні дослідницьких і практичних завдань; здатність оперувати засобами та принципами архітектурної композиції для створення гармонійного цілісного міського середовища.

Передумови для навчання

Передумовою вивчення навчальної дисципліни є знання, отримані в закладах середньої освіти.

Зміст навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1 Композиційне формування міського середовища

Тема 1. Головні поняття архітектурної композиції. Роль вітчизняних та зарубіжних вчених у розвитку цієї науки.

Тема 2. Характеристика метричних та ритмічних закономірностей. Поняття симетрії, асиметрії та дисиметрії. Визначення статики та динаміки в композиції. Поняття нюанс, контраст та тотожність.

Тема 3. Поняття пропорції та масштабності в архітектурній композиції. Розгляд пропорційних систем згідно з певними історичними періодами розвитку архітектури.

Тема 4. Принципи формування структурних рівнів композиції міського середовища. Поняття структурного рівня у відношенні до масштабу (людина-середовище). Масштабність в історичному та сучасному міському середовищі.

Тема 5. Колір та його головні властивості. Колір в архітектурному просторі.
Тема 6. Види композиції: фронтальна, об'ємна, глибинно-просторова, та їх характеристики. Поняття відкритої та замкнутої композиції.
Тема 7. Функціональна, тектонічна та естетична організація об'ємно-просторової структури. Типи планувань: анфіладне, коридорне, центричне, та особливості їх застосування в містобудуванні.

Змістовий модуль 2. Композиційний аналіз міського середовища

Тема 1. Архітектурний ансамбль. Містобудівельний ансамбль. Ландшафтний ансамбль. Просторовий ансамбль. Поняття «акцент» і «фон» у містобудуванні.

Тема 2. Теорія бачення. Міське середовище як система видових пунктів. Оптимальні кути сприйняття містобудівельних об'єктів. Вирішальні чинники емоційного виділення просторового середовища.

Тема 3. Головні елементи міського середовища, що впливають на глядача та ідентифікують простір.

Тема 4. Ергономіка сучасного міського середовища.

Тема 5. Композиційний аналіз архітектурно-просторового середовища міста.

Тема 6. Композиційна мова сучасних архітектурних стилів. Композиційні прийоми побудови сучасного міського простору. Містобудівна композиція громадських просторів: сценарні підходи.

Сторінка курсу на платформі Moodle	https://dist.nupp.edu.ua/course/view.php?id=7643

Рекомендовані джерела:

1. Джермен Галеґуа. Розумні міста / Джермен Галеґуа – Київ. Видавництво: ArtHuss, 2021. – 192 с.
2. Девід Сім. М'яке місто. Щільність забудови для щоденного життя / Девід Сім – Київ, Видавництво: ArtHuss, 2023. – 236 с.
3. Антонович Є.А., Поліщук Л.К., Саваріна Н,І. та ін. Основи композиції // Збірник практикумів. Ч. І.: Навч. посіб. – Івано-Франківськ: Прикарпат. ун-т, 1995. – С. 72 – 128.
4. Архітектурні теоретичні концепції останньої чверті XX – початку XXI століть. [Електронний ресурс]. Хрестоматія з курсу «Теорія й критика архітектури XX ст.». – Харків : ХНАМГ, 2007.
5. Посацький Б. Простір міста і міська культура (на зламі XX-XXI ст.)— Львів: НУ «Львівська політехніка», 2007.
6. Дідик В.В. Естетика та композиція ландшафту. Проектування ландшафтних об'єктів: композиція та естетичні засади: навч. посібник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2012. - 244 с.
7. Обідняк М. М. Архітектурна композиція (курс практичних занять та завдань): навч.посібник / М. М. Обідняк, О. Б. Білінська. – Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2011. – 150 с.
8. Черкес Б. Архітектура сучасності / Б.Черкес, С. Лінда. – Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2010. – 384 с.
9. Шаповал Н. Г. Прикладна теорія архітектурної композиції : навч. посібник / Н. Г. Шаповал. – Київ : КНУБА. 2000. – 372 с.

Система оцінювання результатів навчання:

За результатами поточного контролю протягом семестру здобувач вищої освіти може отримати максимально 70 балів, за результатами підсумкового контролю 30 балів. Здобувач вищої освіти, який повністю виконав програму навчальної дисципліни і отримав достатню рейтингову оцінку (не менше 35 балів), допускається до підсумкового контролю з дисципліни.

Більш детальна інформація щодо оцінювання наведена в робочій навчальній програмі.

Накопичування балів з навчальної дисципліни	
Види навчальної роботи	**Мах кількість балів**
Виконання завдань на практичних заняттях	**70**
Диференційований залік	**30**
Максимальна кількість балів	**100**

Відповідність шкали оцінювання ЄКТС національній системі оцінювання та шкалі оцінювання Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Сума балів за всі види навчальної діяльності	**Оцінка ЄКТС**	**Оцінка за національною шкалою**
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	задовільно
60 – 63	E	
35 – 59	FX	незадовільно
1 – 34	F	

Політика навчальної дисципліни

Вивчення навчальної дисципліни потребує роботи з інформаційними джерелами, підготовки до лекцій і практичних занять, виконання усіх завдань згідно з навчальним планом.

Підготовка до практичних занять передбачає: ознайомлення з питаннями, які виносяться на заняття з відповідної теми; вивчення лекційного матеріалу. Рішення практичних завдань повинно демонструвати ознаки самостійності виконання здобувачем такої роботи, відсутність ознак повторюваності та плагіату.

Присутність здобувачів вищої освіти на практичних і лекційних заняттях є обов'язковою. Пропущене заняття має бути відпрацьоване. Здобувач вищої освіти повинен дотримуватися навчальної етики, поважно ставитися до учасників процесу навчання, дотримуватися дисципліни й часових (строкових) параметрів навчального процесу.

Більш детальну інформацію щодо компетентностей, результатів навчання, методів навчання, форм оцінювання, самостійної роботи наведено у Робочій програмі навчальної дисципліни https://dist.nupp.edu.ua/course/view.php?id=7643

Силабус затверджено на засіданні кафедри
«Містобудування та архітектури»
Протокол №8 від 23.01.2026